

NEED TO CONNECT

Модул 4

Когнитивно развитие на детето

По материали на Жан Пиаже

Номер на проекта 2021-1-IS01-KA220-YOU-000028985

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Тема

**Този материал разглежда
физическите, когнитивните,
емоционалните и социалните
характеристики на децата от 0
до 7 години.**

6-те етапи на игра

Свободна
игра

0-3
месеца

Извършва много движения с ръцете, краката, дланите, стъпалата и т.н. Поставете бебето на безопасно място на пода с нещо интересно за гледане

Самотна
игра

0-2
години

Играе си само доволно. Давайте на бебето играчки с бутони за натискане или лостове за дърпане, така че то да се вълнува да изследва самостоятелно.

Игра с
наблюдател

2
години

Гледа други деца да играят, но все още не играе с тях. Сложете бебето в скута си и го оставете да наблюдава какво се случва, когато има братче или сестриче или друго дете.

Паралелна
игра

2+
години

Играе заедно с други хора или близо до тях. Разположете място за игра, така че децата да могат да играят близо едно до друго с еднакви или различни играчки.

Съвместна
игра

3-4
години

Започва да си взаимодейства с другите по време на игра. Използвайте играчка, с която могат да играят двама едновременно (например кухненски комплект или коли), може да разговарят помежду си, докато играят

Кооператив-
на игра

4+
години

Играе с други хора. Опитайте се да играете игра с някакви правила, така че двете деца да могат да играят едно с друго.

Цели

- Разбиране на различните етапи от развитието на детето.
- Разбиране и осъзнаване на етапите на развитие, които детето ви постига.
- По-добро разбиране на вашето дете.

Сензомоторното развитие

„Първата година на детето ви в този свят“

Сензомоторното развитие може да бъде разделено на 6 етапа:

- Рефлекс (0-1 месец)
- Първоначално повтарящи се действия (1-4 месеца)
- Вторично повтарящи се действия (4-8 месеца)
- Координация на реакциите (8-12 месеца)
- Третично повтарящи се действия (12-18 месеца)
- Начало на символното мислене (18-24 месеца)

Рефлекс (0-1 месец)

Детето започва да се свързва с околната среда чрез своите рефлексии, които са основно:

- Наблюдение
- Сучене

Трите основни цели, които Жан Пиаже споменава, са затваряне на ръката, следене на движещи се предмети и сучене на предмети.

Първоначално повтарящи се действия (1-4 месеца)

“Детето изучава света и себе си”

На този етап детето започва да открива действия, които му доставят удоволствие, и да ги повтаря. Промяната спрямо етапа на рефлексите е, че детето прави тези действия съзнателно.

Характерни белези на етапа са:

- Размахване на пръсти
- Ритане с крака
- Смучене на палците си

Вторично повтарящи се действия (4-8 месеца)

Детето започва да взаимодейства със средата

На този етап детето започва да взаимодейства с обектите в заобикалящата го среда.

Първоначално тези взаимодействия не са целенасочени, но след това стават все по-целенасочени и повтарящи се дейности.

През този етап детето става все по-активно и ангажирано и се радва да прави неща в средата си.

Координация на реакциите (8-12 месеца)

На този етап детето започва да планира и координира действията си, например да намери търсения предмет или да пълзи, за да вземе играчка от другия край на стаята.

На този етап детето може също така:

- да се наслаждава на прости игри
- да започне да разбира думите, да отговаря на тях или да ги повтаря
- да се обръща и да гледа, когато чуе нещо.

Третично повтарящи се действия (12-18 месеца)

На този етап детето е започнало да опознава света около себе си.

Малкото дете обича да разглобява предмети и да тества заобикалящата го среда.

Детето може да е в състояние да реагира и да следва прости указания и да използва фрази, както и да харесва да слуша определени приказки, книги или музика.

Сензомоторни етапи на когнитивното развитие

1. Първоначално повтарящи се действия (1-4 месеца) – започва да повтаря приятните действия.
2. Вторично повтарящи се действия (4-8 месеца) – съзнателно извършва действие, за да получи даден отговор, например използване на дрънкалка.
3. Третично повтарящи се действия (12-18 месеца) – прави различни неща на принципа «проба, грешка».

Начало на символното мислене (18-24 месеца)

На този етап детето е започнало да разпознава символи и да ги свързва, например връзка на телефон-играчка с телефон.

Детето също така е способно да мисли за околния свят. То вече разбира, че нещата съществуват, въпреки че не може да ги види.

На този етап речниковият запас трябва да се увеличава значително.

Повечето деца развиват тези умения преди да навършат 1 година:

- Гледат и идентифицират откъде идва звукът
- Гледат накъдето сочите
- Казват „та-та“ и „ма-ма“ на татко и мама
- Отговарят на името си през повечето време
- Бъбрят с интонация
- Казват поне една дума
- Махат за довиждане
- Редуват се да „говорят“ с вас
- Посочват желанието от тях предмет, който е извън обсега им, и издават звук, докато го посочват.

Повечето деца развиват тези умения преди да навършат 2 години:

- Посочват и разпознават много части на тялото и общи предмети
- Могат да казват около 50 до 100 думи
- Могат да бъдат разбрани от другите
- Посочват картинки в книгите
- Забавляват се като наужким готвят, чистят и др.
- Донасят предмети, които да ви покажат
- Изпълняват команди в 1 стъпка без жестове
- Казват няколко изречения и фрази от 2 думи
- Посочват предметите, които им назовавате

ИГРАЙТЕ С ДЕТЕТО

Целенасочена игра

Играта на криеница и други игри учи детето на целенасочено действие и му помага да възприема причинно-следствените връзки.

При бебетата можете да криете лицето си с ръце или с кърпа. Ако детето е достатъчно голямо, оставете го да махне кърпата от лицето ви. С малките деца можете да играете на криеница, например като се скриете зад врата, стол или някъде, където те лесно могат да ви намерят. Радвайте се и пляскайте, когато ви намерят, и ги насърчавайте да се скрият сами.

ИГРА И ЗАБАВА

Осезателни игри

Ако позволите на детето си да играе с различни неща, които то може да променя, това ще му помогне да придобие нови усещания и да развие двигателните си умения и креативността си.

Насърчавайте детето си да играе с пластелин, бои за рисуване с пръсти, вода или топчета от пяна.

Играйте заедно с вода в голяма празна купа, и малка чаша, като преливате от единия съд в другия.

Предоперационален стадий от 2 до 7 години

"когато бебето ви става дете"

През този етап от живота си децата започват да се занимават повече с игри, в които използват предметите символично, например използват метла като конче.

Езикът играе важна роля на този етап и децата развиват езиковите си умения.

Децата на този етап обаче не могат да използват конкретна логика и не са в състояние да разберат гледната точка на другите хора, т.е. не разбират, че другите хора могат да виждат света различно от тях.

Концентрация и опазване

Детето ви може да е склонно да се фокусира само върху един аспект от дадена ситуация в даден момент. Когато детето ви развие уменията да се фокусира върху повече от един аспект на дадена ситуация, то придобива способността да децентрализира.

Пример за това е, когато детето има две огледала, едното от които е по-високо, но другото е по-широко, но детето може да се съсредоточи само върху височината, когато преценява кое от тях е по-голямо, тъй като е способно да се съсредоточи само върху един фактор в даден момент.

Егоцентризъм

До 4-годишна възраст детето ви може да мисли само за едно нещо - за себе си.

Това означава, че детето приема, че вие чувате, виждате и чувствате по същия начин като него.

Около 4-годишна възраст обаче детето започва да развива способността си да разбира гледната точка на другите хора.

Пресъздаване чрез СИМВОЛИ

По време на този етап детето ви ще започне да използва символични материали, за да пресъздаде нещо друго.

Например деца, които използват глина или лего, за да направят самолети, къщи и т.н. в своята игра.

Пресъздаване чрез СИМВОЛИ

Изследванията показват, че сложността на конструкцията на детето може да бъде показател за неговата символна система. Например по-малкото дете, което е помолено да построи къща от лего, ще направи проста конструкция, докато по-голямото дете ще направи по-сложна конструкция.

Символичната работа на детето може да бъде добър показател за неговото развитие.

Анимизъм

В този период детето ви ще премине през няколко етапа на анимизма. Анимизмът е приписване на живи качества на предметите. Това е например вярата, че плюшеното мече е живо, или че столът, който е паднал и ви е ударил, е злобен и т.н.

Това се случва най-вече около втората година, а след 3-годишна възраст децата рядко смятат предметите за живи.

4 етапа на анимизъм

1. Детето смята, че всичко, което по някакъв начин е активно, е живо.
2. Детето приписва съзнание и живот на всичко, което се движи.
3. Детето смята, че всичко, което се движи само по себе си, е живо, а в противен случай - не.
4. Детето смята за живи само хората, животните и растенията.

Игра

В началото на предоперационния етап детето ви може да играе само до други деца, без да се включва в играта с тях. Играта обаче ще претърпи много промени и през този етап детето ще открие своя глас като средство за общуване и ще започне да се включва в игра с други деца и възрастни. На покъсен етап в този период децата често обичат да се занимават с игри в роли на възрастни, с игра на мама, татко, лекари и т.н.

Конструктивна игра

Конструктивната игра е, когато децата използват предмети, за да създадат нещо.

Тя позволява на децата да осмислят своя свят и е важна за развитието на въображението, уменията за решаване на проблеми, фината моторика и самочувствието им.

Играчки за този период

- Кукли
- Фигурки на герои
- Дрехи за обличане
- Предмети за изграждане на собствен свят
- Строителни блокчета и конструктор пастели, маркери, химикалки, моливи и хартия за рисуване
- Книги с картинки и някои настолни книги, докато са малки.

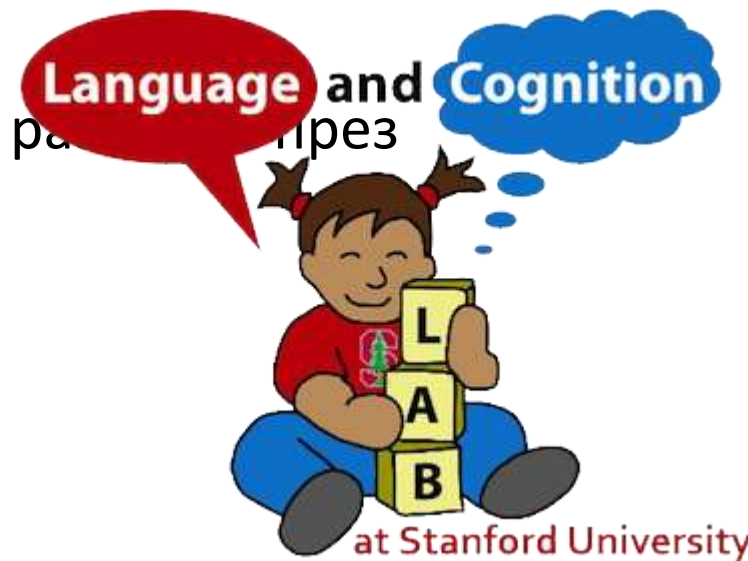
Какви игри да играем с детето

- Ролевите игри ще помогнат на детето да преодолее егоцентризма, като се постави на мястото на някой друг.
- Ако позволите на детето си да играе с материали, които могат да променят формата си, това може да му помогне да започне да разбира Трансформацията, като материал, който в едно и също количество може да има много форми.
- Развивайте у детето си символично представяне, като го карате да разточва глина във форми или букви.

ЕЗИКОВИ И КОГНИТИВНИ ЕТАПИ НА 2-3-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

- Забелязва другите деца и се присъединява към тяхната игра
- Използва символична игра, като например използва блокче като кола
- Разпознава и идентифицира общи предмети и картинки
- Разговаря с вас в разговор, като използва поне две разменени реплики.
- Построява кула от пет до седем предмета
- Участва в игра на измислици и преструвки
- Говори достатъчно добре, за да могат другите да го разберат през повечето време
- Изпълнява команди от две или три части
- Разпознава приликите разликите

ЕЗИКОВИ И КОГНИТИВНИ ЕТАПИ НА 4-5-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

- Брои до 10 или повече обекта
- Правилно назовава поне четири цвята и три форми
- Разпознава някои букви и може да напише името си
- По-добре разбира понятието за време и реда на ежедневните дейности
- Наслаждава се на измислени игри (готвене, чистене и др.)
- Носи вещи, за да ти ги покаже
- Използва на бъдеще време
- Изпълнява команди от две до три части
- Разбира неща от ежедневието като храна и пари

ЕЗИКОВИ И КОГНИТИВНИ ЕТАПИ НА 6-7-ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

- Използва на речник от няколко хиляди думи
- Може да внимава по-дълго време
- Има логично мислене, разсъждава и обмисля
- Умее да разбира разсъжденията и да взема правилни решения
- Умее да определя времето; познава дните, месеците и сезоните
- Може да описва точките на сходство между два обекта
- Разбира, че буквите представляват звуци, които образуват думи
- Умее да решава по-сложни проблеми от преди
- Има развито самосъзнание